

Римма Милenkова

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

rimmatay@yahoo.com

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ: ЗМІСТ, МЕТОДИКА, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Увага до професійно-педагогічної компетентності викладачів саме економічного профілю зумовлена тим фактом, що сучасний розвиток суспільства значною мірою залежить від економічних факторів і вимагає вирішення низки соціально-економічних та фінансових завдань. Вирішити такі завдання можуть лише такі випускники економічних вищих навчальних закладів, які мають високий рівень фахової підготовки, здатні професійно оцінювати стан та проблеми економічного середовища, застосовувати інноваційні методи та працювати на рівні вимог світової економічної спільноти. Підготовка таких фахівців убачається нами можливою лише за наявності високого рівня професійно-педагогічної компетентності викладачів ВНЗ.

Термін «професійна компетентність» використовується для характеристики професіоналізму фахівців, а також якості їх професійної підготовки. Питання професійної компетентності та компетентнісного підходу як інструмента модернізації освіти стали предметом пильної уваги європейських організацій, вітчизняної та зарубіжної педагогічної й психологічної наук. Не можна не погодитись із думкою про те, що компетентнісний підхід базується на виділенні компетенцій, які не заперечують знання, уміння та навички (ЗУН), але принципово відрізняються від них: від знань – існуванням у вигляді діяльності, а не лише у вигляді інформації про неї; від умінь – переносом на різні об'єкти впливу; від навичок – усвідомленістю, яка дозволяє людині діяти навіть у нестандартному оточенні. Компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми із переважною трансляцією знань, формуванням навичок – на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що означають потенціал, здатності випускника до виживання та стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатofакторного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно й комунікаційно насиченого простору [1, с. 19].

Німецькі педагоги визначили шість типів фундаментальних компетентностей:

- *інтелектуальні знання*. Поняття включає навчання впродовж життя;
- *знання, які можна застосовувати* (ситуаційний досвід, проектне навчання, винаходження розв'язання складних ситуацій, гнучка схема планування, дії та самоконтролю);
- *навчальна компетентність* (вміння навчатися);
- *методологічні, або інструментальні ключові компетентності* (застосування багатоваріантних, гнучких, високорозвинених конструкцій. Поняття включає також мовну компетентність, медіа- та інформаційно-комп'ютерні технології);
- *соціальні компетентності* (соціальне єднання, здатність розв'язувати конфлікти, співробітництво, робота в команді тощо);
- *ціннісні орієнтації* (соціальні, демократичні та індивідуальні цінності) [3, с. 19].

На нашу думку, для точнішого виокремлення структурних компонентів професійно-педагогічної компетентності викладача ВНЗ економічного профілю та визначення поняття «професійно-педагогічна компетентність викладача ВНЗ» варто окреслити коло професійних завдань, що виконують викладачі ВНЗ у межах професійних функцій.

Викладач ВНЗ – це особистість у професорсько-викладацькому колективі вищого навчального закладу, який виконує різноманітні завдання відповідно до своїх посадових обов'язків. Як зазначає А. Кузьмінський вміння, якими має володіти викладач ВНЗ можна розділити на такі групи:

гностичні (вміння пізнавального й аналітичного змісту); проєктивні (вміння прогнозувати, створювати об'єкт як певну цілісність в уяві, визначати прогноз професійної діяльності); конструктивні (вміння створювати реальну модель спланованої діяльності); комунікативні (вміння спілкуватися зі слухачами); організаторські (здатність реалізовувати план діяльності); креативні (творчі) вміння [2].

На нашу думку, розвиток професійної компетентності викладача ВНЗ економічного профілю потребує системного, міжкультурного, діяльнісного, акмеологічного, особистісно-розвивального підходів при домінуванні системного підходу та реалізується під час навчально-виховного процесу й саморозвитку викладача.

Розвиток професійної компетентності передбачає також використання основних педагогічних принципів: науковості, системності, гуманізму, послідовності, активності, індивідуалізації, контекстності, елективності навчання, доступності, зв'язку теорії та практики, рефлексії; використання у навчально-виховному процесі сучасних інноваційних методів, форм і засобів навчання та міжпредметних зв'язків.

На наш погляд, розвиток професійно-педагогічної компетентності викладача ВНЗ економічного профілю є неперервним процесом, оскільки він розпочинається під час навчання у ВНЗ й продовжується у подальшій професійній діяльності фахівців.

1. Корякина Н.В. Деловая игра как фактор активизации мыслительной деятельности студентов / Н.В. Корякина // Среднее профессиональное образование. – 2008. - № 4. – С.15-21.
2. Кузьмінський А. І. Педагогічна майстерність викладача вищої школи та її вплив на якість навчання / А. І. Кузьмінський // е-журнал Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. – 2010. – Випуск № 2. – : [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.intellectinvest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_vypuski_n2_2010_st_12/
3. Овчарук О. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти в зарубіжних країнах / О. Овчарук // Шлях освіти. – 2003. – № 2. – С. 17–21.
4. Професійно-педагогічна компетентність викладачів ВНЗ економічного профілю [Текст] : монографія / Р. В. Миленкова, Л. С. Отрощенко ; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. – 86 С.

Анотація. Миленкова Р. Професійно-педагогічна компетентність викладачів ВНЗ економічного профілю: зміст, методика, проблеми, перспективи. У статті проаналізовано основні підходи до визначення змісту, функцій, структури професійно-педагогічної компетентності викладачів, які навчають майбутніх економістів.

Ключові слова: професійно-педагогічна компетентність, викладач, економічна спрямованість, педагогічні принципи.

Аннотация. Миленкова Р. Профессионально-педагогическая компетентность преподавателей вузов экономического профиля: содержание, методика, проблемы, перспективы. В статье проанализированы основные подходы к определению содержания, функций, структуры профессионально-педагогической компетентности преподавателей, которые готовят будущих экономистов.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая компетентность, преподаватель, экономическая направленность, педагогические принципы.

Summary. Mylenkova R. Professional Pedagogic Competence of Economy Student Teachers. The main approaches to the content, functions and structure of professional pedagogic competence of economy student teachers are analyzed in the article. The students' competence depends on the professional pedagogic competence of their teachers.

Key words: professional pedagogic competence, student teachers, economic sphere, pedagogical principles.